

Vleermuisweetjes

- Dé vleermuis bestaat niet. Er zijn wereldwijd meer dan duizend vleermuissoorten waarvan er op dit moment 17 soorten in Nederland voorkomen.
- De grootste vleermuis in Nederland, de vale vleermuis, is niet langer dan acht centimeter.
- De kleinste Nederlandse vleermuis, de dwergvleermuis, past in een lucifersdoosje en weegt net zoveel als een suikerklontje.
- Vleermuizen kunnen erg oud worden; meer dan twintig jaar is geen uitzondering.
- Het lichaam van een vleermuis is aangepast om ondersteboven te hangen. Wanneer ze met hun kop naar beneden hangen, dan trekt hun lichaamsgewicht aan een pees zodat hun pootjes dicht worden getrokken. Eigenlijk hebben ze geen spierkracht nodig om te blijven hangen. Ondersteboven hangen kost ze dan ook geen energie. Door een aangepaste bloedsomloop stroomt het bloed niet naar hun hoofd.
- Vleermuizen zijn geen vogels en het zijn ook geen vliegende muizen. Ze vormen een aparte groep zoogdieren, de enige zoogdieren die echt kunnen vliegen. Dat vliegen doen ze met hun handen. Ze hebben hele lange vingers met een dunne (vlieg)huid ertussen, die bij de meeste soorten via hun achterpoten doorloopt tot aan het puntje van de staart. Vleermuizen worden daarom ook wel handvleugeligen of Chiroptera genoemd.
- Vleermuizen wonen op plekken waar wij meestal niet bij kunnen, zoals in de spouwmuur of onder de dakpannen. Sommige vleermuizen, zoals de rosse vleermuis en de watervleermuis, wonen in de zomer in boomholtes (bijvoorbeeld verlaten spechtenholten). Typische soorten die in gebouwen wonen zijn de laatvlieger en de dwergvleermuis.

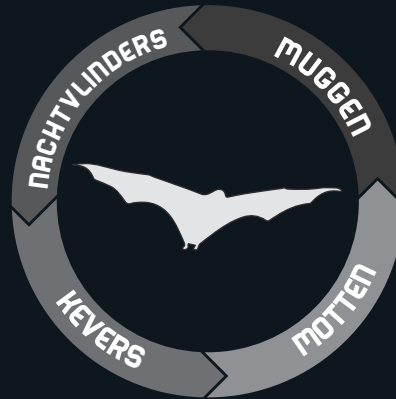
DE KLEINSTE

DE GROOTSTE

Vleermuismenu

Alle vleermuizen in Nederland (en in Europa) leven van insecten. Sommige soorten eten ook relatief veel spinnen en de meervleermuis soms zelfs een vislarve. Om in leven te blijven moeten vleermuizen voor een kwart tot de helft van hun lichaamsgewicht aan insecten vangen. Op een warme avond kan een vleermuis wel honderden muggen, motjes en kevers uit de lucht plukken. Een groep vleermuizen eet in de zomer dus kilo's insecten op. Sommige soorten vleermuizen geven de voorkeur aan nachtvlinders of kevers.

Kijken met je oren

Vleermuizen hebben ogen waarmee ze in het schemerdonker heel goed kunnen zien. Maar om in het donker voedsel te kunnen vinden, maken de meeste vleermuizen gebruik van hun stem en oren (sonar of echolocatie). Een vleermuis zendt hiervoor voortdurend korte geluidjes uit. Met hun zeer gevoelige oren kunnen zij aan de echo horen hoe de omgeving eruit ziet en waar de insecten zijn. Deze geluiden zijn zo hoog, dat de meeste mensen ze niet kunnen horen (kinderen vaak wel). Sommige nachtvlinders kunnen de geluidjes van vleermuizen ook goed horen en proberen te vluchten. Om ze toch te verrassen en op te eten vliegt de grootoorvleermuis fluisterend rond. En om dan nog echo's te horen heb je hele grote oren nodig. Die van de grootoorvleermuis zijn net zo lang als zijn lichaam!

ONTDEK DE VLEERMUIZEN TIJDENS DE NACHT VAN DE VLEERMUIS

**LAATSTE WEEKEND AUGUSTUS
EXCURSIES DOOR HEEL NEDERLAND**

Een nacht op stap met vleermuizen

Overdag slapen vleermuizen hangend op hun kop of weggekropen op plekken waar ze moeilijk te bereiken zijn voor vijanden (roofvogels, uilen, katten, marters). Ze zitten op warme, droge, donkere plekken, bijvoorbeeld in een spouwmuur, onder dakpannen of in een boomholte.

Enkele soorten geven de voorkeur aan zolders van oude gebouwen zoals kerken en boerderijchuren. Vleermuizen verhuizen regelmatig van plek. In de schemering worden ze wakker en vliegen ze uit. Eerst wordt een plek in de buurt gezocht om te drinken en daarna gaan ze op weg naar een plek om op insecten te jagen. Hiervoor gebruiken ze vaak lanen en begroeide oevers als vliegroue. Nadat ze genoeg insecten gegeten hebben, zoeken ze een huis of boom op om even te rusten, of vliegen ze terug naar plek waar ze overdag verblijven. Als het hard waait of regent zijn bomen belangrijk voor veel vleermuizen. Ze bieden beschutting en zorgen ervoor dat een vleermuis in open gebied toch kan jagen.

Rond zonsopkomst zoeken vleermuizen hun verblijfplaats weer op. Voordat ze naar binnen gaan, vliegen ze een tijdje vlak voor de ingang rond. Dat 'zwermen' is heel mooi om te zien, dus als je een keer vroeg op bent...

VEILIG VOOR VIJANDEN

VERBLIJFPLAATSEN

**IN DE SCHEMERING
WORDEN ZE
WAKKER
EN VLIEGEN ZE UIT**

Vleermuizen zien?

Elk jaar worden in het laatste weekend van augustus op veel plekken in Nederland vleermuisexcursies en -activiteiten georganiseerd, ook bij jou in de buurt. Kijk op de website www.nachtvandeveleermuis.nl voor een overzicht van alle landelijke vleermuisactiviteiten in dit weekend!

Er zijn verschillende manieren om tijdens een excursie van vleermuizen te genieten:

Jagende vleermuizen bekijken

Uitvliegende vleermuizen bekijken

Vleermuizen op vliegroue bekijken

Je kunt gebruik maken van een batdetector om de hele hoge (ultrasone) geluid- en de vleermuizen hoorbaar te maken. De verschillende soorten vleermuizen hebben verschillende jachtgebieden en ook het tijdstip na zonsopgang waarop ze actief zijn kan variëren.

Tips voor het waarnemen van vleermuizen:

- ga rond zonsopgang op pad
- sta met je rug naar vegetatie en kijk naar de heldere lichtere hemel
- kijk in de openingen tussen boomkronen wanneer je in het bos bent
- kijk in het licht onder straatlantaarns
- kijk over een wateroppervlak in de lichtere plekken
- schijn eventueel eens kort met een zaklantaarn over het wateroppervlak
- een brug over water is een goede plek om vleermuizen op een vliegroue te zien

Nacht van de Vleermuis

De Internationale Nacht van de Vleermuis is een initiatief van Eurobats (www.eurobats.org), de Europese organisatie voor de bescherming van vleermuizen. Meer dan 30 landen doen mee. In het laatste weekend van augustus worden al sinds 1996 in Nederland vleermuisexcursies georganiseerd. In Nederland wordt de 'nacht' ingevuld door Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) van de Zoogdiervereniging. We werken hierbij samen met de Vereniging voor Veldbiologie (KNNV), de Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie (IVN), Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, de Landschappen, bezoekerscentra en veel vrijwillige excursieleiders. De VLEN verzamelt al deze initiatieven en publiceert de activiteit op de website www.nachtvandeveleermuis.nl.

Vleermuizen, het beschermen waard!

Zelf vleermuizen onderzoeken:

- word lid van de VLEN, Zoogdiervereniging en/of van een vleermuis- of zoogdierwerkgroep in de omgeving;
- kijk voor vleermuisactiviteiten op de agenda van www.vleermuis.net
- ga met een batdetector op zoek naar vleermuizen bij jou in de buurt;
- geef waarnemingen van vleermuizen door op www.telmee.nl of www.waarneming.nl.

De VLEN is een werkgroep van de Zoogdiervereniging met het doel kennis over vleermuizen te bevorderen. Meer informatie en aanmelden kan via www.vleermuis.net of info@vleermuis.net.

De Zoogdiervereniging zet zich in voor onderzoek naar, en bescherming van inheemse wilde zoogdieren én hun leefgebieden in Nederland. Meer informatie is te vinden op www.zoogdiervereniging.nl.

Colofon

Uitgave: Zoogdiervereniging

Tekst: Neeltje Huizenga, Sil Westra, Carolien van der Graaf, Niels de Zwarte

Foto's: René Janssen, Paul van Hoof, Bernadette van Noort, Wesley Overman

Vormgeving: Lee Jung Baltus

Illustraties & Graphics: Lee Jung Baltus

© Alle rechten voorbehouden aan de uitgevers van deze folder.

Gebruik in publicaties alleen na toestemming van de Zoogdiervereniging.

Dankwoord

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van het Fonds NME.

Fonds NME
Natuur- en milieueducatie mogelijk maken